

Kūrybinės dirbtuvės

„Verslo skaidrumo didinimas: kokių sprendimų reikia?“

Kūrybinių dirbtuvių tikslas – aptarti praktines priemones, kurios paskatintų privatų sektorių veikti skaidriau. Dirbtuvių metu buvo identifikuoti ne tik iššūkiai, bet ir galimybės, kartu su verslo bei ministerijų, priežiūros įstaigų atstovais buvo ieškoma sprendimų, kurie būtų ne baudžiamojo, o skatinamojo pobūdžio – orientuoti į bendradarbiavimą, savanorišką įsipareigojimą ir ilgalaikę naudą tiek verslui, tiek visuomenei.

Kontekstas

Šiuo metu rengiamas [2026-2027 m. Atviros Vyriausybės planas](#), kurio tikslas – kartu su visuomene, nevyriausybinėmis organizacijomis, asociacijomis ir kitomis suinteresuotomis grupėmis išsikelti dvejų metų atvirumo plėtros tikslus.

Atviros Vyriausybės darbo grupė nutarė, kad viena iš prioritetinių teminių sričių šiam planui – antikorupcija ir skaidrumas. Šiuo metu taip pat įgyvendinama [Nacionalinė darbotvarkė korupcijos prevencijos klausimais](#), kurioje keliamas tikslas formuoti antikorupcines nuostatas ir plėtoti antikorupcines kompetencijas, o vienas iš uždavinių – skatinti atsparumo korupcijai standartų diegimą privačiame sektoriuje. Vis dėlto, pastebima, jog ši sritis yra ribotai įgyvendinama. Dėl šios priežasties buvo organizuojamos kūrybinės dirbtuvės, siekiant išsiaiškinti, kokiomis kryptimis galima toliau plėtoti verslo skaidrumo skatinimo veiksmus.

Kūrybinių dirbtuvių eiga

Dirbtuvėse dalyvavo 20 atstovų iš ministerijų, verslo priežiūros įstaigų, privataus ir nevyriausybinių sektoriaus bei verslo asociacijų.

Dirbtuvių metu dalyviai dirbo grupėse, svarstydami apie sąlygas, reikalingas verslo skaidrumui didinti. Jie diskutavo apie galimas veiklas ir alternatyvas, kurios padėtų skatinti verslo skaidrumą, o dirbtuvių pabaigoje balsavo už sugalvotas idėjas.

Kūrybines dirbtuves moderavo Ieva Adomaitytė-Subačienė.

Kūrybinių dirbtuvių rezultatai: kas buvo akcentuota?

Skaidrumo skatinimo priemonės - būtinos, bet turi būti apčiuopiamos

- Diskutuota apie tai, kad verslui reikalingos pozityvios paskaitos, pavyzdžiui, lengvatos ar kitos naudos, kurios parodytų verslui, kad skaidrumas yra naudingas.
- Pastebėta, kad skaidrūs verslai dažnai pralaimi konkurencinėje kovoje su nesąžiningais verslais, kurie nesilaiko taisyklių (pavyzdžiui, vengiant mokesčių, įdarbinant darbuotojus nelegaliai). Dėl šios priežasties, skaidresniems verslams reikėtų teikti įvairių paskatų.
- Diskusijoje išryškėjo, jog valstybėje egzistuoja įvairūs įstatymai, kuriems lygūs visi verslai ir nederėtų papildomai finansiškai skatinti teisingai besielgiančiųjų, o veikiau problemą spręsti skatinant skaidrumo ir taisyklių laikymosi kultūrą (pavyzdžiui, viešinant nusikaltimus ir teisingo elgesio atvejus).

Reikalinga pagalbos verslui sistemos kūrimas

- Pastebėta, jog įsteigiant naujus verslus ar juos tvarkant, stinga aiškumo, kokius dokumentus ir kaip verslas turėtų pildyti. Priežiūros įstaigų atstovai pabrėžė, jog kiekviena atskira įstaiga pateikia savo taisyklių rinkinius ir tai siekia daryti aiškiai ir paprastai (pavyzdžiui, informuojant apie tai, kaip rengti etikos kodeksą, kaip išvengti konkurenciją ribojančių susitarimų ir kt.). Vis dėlto, dažnai verslas vengia patarimo dėl tam tikrų klausimų tiesiogiai kreiptis į prižiūrinčias įstaigas.
- Dėl šios priežasties, svarbu organizuoti mokymus, kurie keltų darbuotojų kvalifikaciją ir specifinius gebėjimus, ypač viešųjų pirkimų, finansinių ataskaitų srityse.
- Taip pat galėtų būti sukurtas ir viešinamas aiškus veiksmų planas verslams, ką reikėtų daryti, į ką kreiptis kilus tam tikram iššūkiui, skelbti teisės aktų suvestines. Vis dėlto, kilo diskusija – ar reikalinga turėti vieną atsakingą įstaigą, nes konkrečios skaidrumo temos gali būti geriausiai paaiškintos jas įgyvendinančių įstaigų (pavyzdžiui, apie mokesčius ir finansines ataskaitas informuotų Valstybinė mokesčių inspekcija, apie konkurenciją rinkose – Konkurencijos tarnyba ir kt.).
- Vienas konkretus sprendimas – viešinti privačių įmonių profilius VMI ir žymėti jas pagal šviesoforo principą. Pastebėta, kad tai būtų geras sprendimas viešinant informaciją apie taisyklių laikymąsi, naudą mato ir verslo atstovai, nes tai padėtų atrasti tinkamus partnerius verslui.

Kūrybinių dirbtuvių rezultatai

Dirbtuvių metu vyko balsavimas dėl iškeltų idėjų įgyvendinimo galimybių. Dalyvių nuomone, potencialiausia būtų įgyvendinti šias veiklas:

- **Vyriausybė (ministerijos):** supaprastinti mokestinę sistemą, parengti skaidrumo standartą, supaprastinti viešųjų pirkimų taisykles smulkioms ir vidutinėms įmonėms;
- **Kontroliuojančios įstaigos:** mokymai ir konsultacinė pagalba verslui pagal kiekvienos institucijos kompetencijas (supaprastinta informacija), pažeidimų ir pavyzdinių įmonių viešinimas, socialinės reklamos organizavimas;
- **Verslo įmonės ir asociacijos:** rinkti ir viešinti įmonių gerąsias praktikas, susijusias su skaidrumu, mokymų apie skaidrumo praktikas organizavimas įmonių atstovams, ypač akcentuojant praktinius įgūdžius (pvz. kaip įkelti ataskaitas, koks turi būti etikos kodeksas ir pan.), kurti vidinius asociacijų narių skaidrumo standartus ir skatinti narius juos taikyti.

Tolimesni žingsniai

Kūrybinės dirbtuvės „Verslo skaidrumo didinimas: kokių sprendimų reikia?“ yra Atviros Vyriausybės plano rengimo dalis. Šiuo metu vykdomos viešosios konsultacijos ir tikslinės diskusijos, kurių tikslas – nustatyti, kokių viešojo valdymo pokyčių reikia skatinant skaidrumą, atskaitomybę bei dalyvavimą, rengiant [2026-2027 m. Atviros Vyriausybės planą](#).

Gautos įžvalgos iš viešųjų konsultacijų ir tikslinių diskusijų bus apibendrintos ir pateiktos kartu su konsultacijos pasiūlymais [Atviros Vyriausybės darbo grupei](#), ji priims sprendimus dėl konkrečių veiksmų, kurie bus įgyvendinami ateinančius dvejus metus.



LIETUVOS
RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS
KANCELIARIJA

